

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 1971/30**  
**Karar Sayısı : 1971/52**  
**Karar Tarihi:25/5/1971**

### **İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN:** Bulancak Asliye Hukuk Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU :** 31.8.1956 günlü 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 14. maddesindeki “dava açma süresinin tebligat yapılmış olanların dışında kalanlar için ilân tarihinden başlayarak 30 gün” olduğuna ilişkin hükmün Anayasanın 114 maddesine aykırı bulunduğu yolunda davacılar vekilinin ileri sürdüğü iddianın mahkemece ciddi olduğu kanısına varılmış ve Anayasanın 151 maddesine dayanılarak Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur.

#### 1-Olay :

Giresun İl İdare kurulunun 29.9.1971 günlü, 233 sayılı kamu yararı üzerinde yapılan kamulaştırmada karşılığın artırılması istemiyle Devlet Karayolları aleyhine açılan ve Bulancak Asliye Hukuk Mahkemesinin 1966/506 esas sayısına geçen davada 6830 sayılı Kanunun 14. maddesinde yer alan “dava açma süresinin tebligat yapılmış olanlar dışında kalanlar için son ilân tarihinden başlayarak 30 gün olduğu’na ilişkin hükmü Anayasanın 114. maddesine aykırı bulunduğu davacılar vekilince ileri sürülmüş; iddianın ciddi olduğuna kanısına varan mahkeme Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve duruşmanın geri bırakılmasına 20.4.1971 gününde karar vermiştir.

#### II-Mahkemenin gerekçesi özeti :

Davanın süresinde açılıp açılmadığının araştırılması gerekmektedir. 6830 sayılı kanunun 14. maddesinde aynen “İstimlâk olunacak gayrimenkulün sahibi, zilyet ve diğer alâkalılar veya istimlâkı yapan iare tarafından 13. madde gereğince ikametgâhlarında tebligat yapılmış olanlar tebliğ tarihinden itibaren 15 gün, bunlar haricindekiler son ilân tarihinden itibaren 30 gün içinde istimlâk muamelesine karşı Şurayı Devlette ve takdir edilen bedel ile maddi hatalara karşı da gayrimenkulün bulunduğu mahal Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açabilirler” diye yazılıdır. Anayasanın 114. maddesinin ikinci fıkrasında ise “İdarenin işlemlerinden dolayı açılacak davalarda süre aşımı, yazılı bildirim tarihinden başlar.” denilmiştir. İlân yoluyla yapılan tebligatın süre aşımına başlangıç olamayacağı böylece belirmektedir. Davada uygulanacak olan 6830 sayılı kanunun 14. maddesindeki “dava açma süresinin tebligat yapılmış olanlar dışında kalanlar için son ilân tarihinden başlayarak 30 gün olduğu”na ilişkin hükmün Anayasanın 114. maddesinin ikinci fıkrasına aykırılığı açıktır.

#### III-Yasa Metinleri :

Aşağıda açıklanacak sonuca göre itiraz konusu edilen kanun ve dayanılan Anayasa hükümlerinin burada aktarılmasına yer görülmemiştir.

#### IV-İlk İnceleme:

**Esas Sayısı : 1971/30**  
**Karar Sayısı : 1971/52**

Anayasa Mahkemesi İÇtüzüğü'nün 15. maddesi uyarınca 25.5.1971 gününde Avni Givda, Fazıl Uluocak, Sait Koçak, Nuri Ülgenalp, Muhittin Taylan, Şahap Arıç, Recai Seçkin, Ahmet Akar, Halit ZARBUN, Ziya Önel, Kâni Vrana, Muhittin Gürün, Lütfi Ömerbaş, Şevket Müftügil ve Ahmet H.Boyacıoğlu'nun katıldıkları ilk inceleme toplantısında önce mahkemenin itiraz konusu ettiği hükmün niteliği üzerinde durulması gerekmiştir.

İtiraz yoluna başvuran mahkeme, doğrudan doğruya 6830 sayılı kanunun 14. maddesinin sözünü etmektedir. Bu madde 10.11.1960 günlü, 10651 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4.11.1960 günlü, 122 sayılı "6830 Sayılı İstimlâk Kanununun 9 uncu maddesinin kaldırılması ve 10,11,14,15,17,19 ve 30 uncu maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna iki geçici madde eklenmesi" hakkındaki Kanunla değiştirilmiş ve mahkemenin bakmakta olduğu davanın nedeni de değişiklik gününden sonra oluşmuştur. Bu durumda, yürürlükte bulunmayan bir kanun hükmünün Anayasaya uygunluk denetiminin yapılması düşünülemez.

Öte yandan 6830 sayılı kanunun 14. maddesini değiştiren 122 sayılı Kanun da 4.11.1960 gününde yani "normal demokratik rejimi bütün teminatı ile kurma amacıyla gerçekleştirilen ve yürütülen 27 Mayıs 1960 Devrim tarihinden 6 Ocak 1961 tarihine kadar" olan süre içinde çıkarılmıştır. Anayasanın geçici 4. maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne göre bu süre içinde çıkarılan kanunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmayacağı gibi, itiraz yoluyla dahi mahkemelerde Anayasaya aykırılık iddiası ileri sürülemez. Bu hükmün benzeri 22.4.1962 günlü, 44 sayılı kanunun geçici 6. maddesinde de yer almıştır. Demek ki 6830 sayılı kanunun 14. maddesinin yürürlükteki metninin de Anayasaya uygunluk denetiminin yapılmasına olanak yoktur.

Şu duruma göre inceleme olanağı bulunmayan itirazın reddi gerekir.

**SONUÇ :**

6830 sayılı İstimlâk Kanununun itiraz konusu hükmü kapsayan 14. maddesi 4.11.1960 günlü, 122 sayılı yasa ile değiştirildiğinden halen yürürlükte bulunmadığı gibi Anayasanın geçici 4. maddesinin üçüncü fıkrası ve 44 sayılı Kanunun geçici 6. maddesi hükümleri karşısında 14. maddenin değişik metni hakkında da Anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı için inceleme olanağı bulunmayan itirazın reddine 25.5.1971 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Avni GİVDA

Fazıl ULUOCAK

Sait KOÇAK

Üye

Üye

Üye

Nuri ÜLGENALP

Muhittin TAYLAN

Şahap ARIÇ

**Esas Sayısı : 1971/30**  
**Karar Sayısı : 1971/52**

Üye

Recai SEÇKİN

Üye

Ahmet AKAR

Üye

Halit ZARBUN

Üye

Ziya ÖNEL

Üye

Kâni VRANA

Üye

Muhittin GÜRÜN

Üye

Lütfi ÖMERBAŞ

Üye

Şevket MÜFTÜGİL

Üye

Ahmet H.BOYACIOĞLU